

Imkers verplaatsen soms bijennesten die op ongewenste plekken zitten. Roos Boum, imker in Frankrijk, vertelt over haar eerste verhuizing. “Bijen zijn robotjes. Als je hun huis een meter verderop zet, dan vinden ze hem niet meer terug.”

Tekst Roos Boum
Beeld wikipedia.com, Waugsberg

Bijen scheppen

In een geleend imkerpak ga ik op een zomerdag in 2005 mijn eerste zwerm scheppen. Ik heb namelijk een imkerkursus gevolgd. Nou ja, dat is erg overdreven, ik ben naar één bijendag geweest. Een imker hier in het Franse heeft aan “de verdwijnsziekte” (Colony Collapse Disorder) meer dan tweehonderd bijenvolken, bijna vijftig procent van zijn bestand, verloren. Hij stopt ermee en geeft zijn kasten voor vijf euro weg. Voor dat geld leert hij ons ook nog bij-vriendelijk imkeren. Groentje als ik ben, wist ik niet eens dat bijenhouden ook onvriendelijk kon zijn. Ik had bij imkers gezellige, oude baasjes met pijpen in gedachten, maar dat beeld veranderde al snel in wrede, nare mannetjes met eurotekens in hun ogen. De werkelijkheid ligt natuurlijk ergens in het midden.

Vol van die dag vertel ik rond dat ik bij-vriendelijk ga imkeren. Een week later word ik, als ‘volleerd imker’, gevraagd om ergens een zwerm te scheppen. Ik ga de uitdaging aan. Internet is geduldig en stapels informatie zo gevonden. Daarbij vind ik in Guy een gewillig slachtoffer om mee te gaan. Hij heeft drie bijenkasten en weet van wanten.

In imkertaal heb je: een zwerm scheppen

en een nest bijen weghalen waar het niet gewenst is. ‘Scheppen’ is het vangen van een klont bijen die zich verzameld heeft op weg naar hun nieuwe huis. Een nest weghalen, is een bijenvolk inclusief raten en honing verwijderen van een plek waar het niet gewenst is. Dat is wel even een verschil. Wist ik veel.

KRIOELEND ZWART

We krijgen de sleutel van een vakantiehuis, waarin bijen de week ervoor besloten hebben permanent te gaan wonen. En wel in de tien centimeter tussen badkamerraam en buitenlucht. *Du moment* dat de badkamerdeur opengaat, ik de zoete bijengeur ruik en het schitterende bijennest achter het raam zie, ben ik verkocht. Dit wordt mijn nieuwe hobby!

Hoog in de bovenhoek zitten achter het glas zes spierwitte repen, variërend in lengte oplopend van twintig tot veertig centimeter. Ertussen is het krioelend zwart. Zwart van de bijen? Is een honingbij niet zwart met gele strepen? Nee, de strepen van honingbijen blijken helemaal niet zo geel. En Franse bijen zijn zowat zwart.

Omdat de diertjes hun nest tegen het glas

BIJEN

de bijen zoemen rond hun woning en werken aan een nijver plan zij zorgen voor de zoete honing wij maken er een potje van

Toon Hermans

© Toon Hermans BV
Bron: Fluiten naar de Overkant

gebouwd hebben, kunnen we hun bouwwerk op ons gemak bestuderen. Wat prachtig allemaal! De regelmatige zeskanten van de cellen, de raten die in mooie organische vormen neerhangen en het zachte geel van reeds verzamelde honing in de cellen, ik ben in staat om ter plekke het huis te kopen, alleen voor deze boeiende krakers! Het lijkt me geweldig om vanuit het bad, lui en ingezeept, met mijn teen wiebelend in het sop naar dit bouwproject te kijken. Maar nee, de eigenaren van het huis denken daar anders over.

PLAN VAN AANPAK

Genieten mag ik ook niet langer. We moeten een stellage bouwen om de bijen over te hevelen. Precies op dezelfde hoogte als de hangende raten moet mijn kast komen.

Met een akelige 'splash' valt de zachte bijenwas op de grond.

"O? ik dacht dat we ze op zouden pakken, in mijn kast zouden doen en dan bij mij thuis neer zouden zetten."

Dom! Nee, zo werkt het niet volgens Guy: "Bijen zijn robotjes. Als je hun huis bijvoorbeeld een meter verderop zet, dan vinden ze het waarschijnlijk niet meer terug."

Nu heb ik nogal moeite met kaartlezen, maar ik had bijen toch slimmer ingeschat. "Maar als je ze allemaal vangt, dan kun je ze toch gewoon in die kast stoppen?"

"Nee, Roos, dat gaat niet. Als je bijen verstoort, vliegen er tienduizenden weg en die zijn ten dode opgeschreven als ze terugkomen en hun huis of eigenlijk hun koningin, weg is. Bijen kunnen zonder koningin absoluut niet overleven. Imkers kunnen bijenkasten per dag ongeveer dertig centimeter verplaatsen, dan vinden de bijen ze nog wel terug."

"Maar imkers plaatsen bijenkasten toch vaak bij een bloemenweide en vervolgens weer elders?"

"Ja, maar dat kan wel. Een heel volk met koningin twee kilometer verplaatsen is geen probleem."

Ik heb duidelijk nog veel te leren.

Nu nog ervoor zorgen dat de bijen in mijn kast komen. Ik krijg instructies: ik mag niet panikeren, niet heftig bewegen en als ik het eng vind, vooral rustig de badkamer verlaten.

Eng? Ik vind het machtig! Verder moet ik de koningin zoeken. Met haar, hebben we alle bijen. Weet ik hoe een koningin eruit ziet? Ja, op internet gezien. Ze is veel langer dan een gewone bij. Maar pik Hare Majesteit maar eens tussen die tienduizenden krioelende onderdanen eruit!

HONING-WAS-PRUT

Langzaam draait Guy de knop van het spanjolet om en heel omzichtig opent hij de ramen. De raten scheuren zonder geluid los van de luiken, maar blijven gelukkig aan het glas plakken. Ik had verwacht dat de bijen hun huis woedend zouden verdedigen, maar nee, men is nauwelijks geïnteresseerd. Ieder bijtje is druk bezig met haar eigen taak en daar kan niet van worden afgeweken. Een enkeling zoemt wat om ons heen, landt op mij en door mijn gazen hoed kan ik voor het eerst in mijn leven de onderkant van een bijenbuik bewonderen. Duidelijk een six-pack.

Guy wil nu de raten overhevelen naar mijn kast. Hij berooft de bijen om ze rustig te krijgen en pakt een raat aan de bovenkant vast als een theedoek van de waslijn. De nog verse, zachte bijenwas is hier niet op berekend en met een akelige 'splash' landt het bouwwerk op de grond. Geschokt hurk ik bij het drama dat zich afspeelt. De prachtige wascellen zijn verworpen tot een witgele brij alsof er iemand niet goed geworden is. Ertussen krabbelen honderden met honing besmeurde bijen hulpeloos rond. Traag slepen ze hun plakkende lijfjes door de vieze massa. Tevergeefs proberen ze hun vleugel-

tjes van hun lichaam los te krijgen. Ze willen hun antennes wassen, maar hun pootjes zijn dusdanig vastgeplakt dat dit niet meer lukt. Wat wrang dat hun met moeite gemaakte, kostbare honing nu hun vijand is! Guy heeft geen tijd om bij het leed stil te staan. Voorzichtig vlijt hij de stukken raat die nog heel zijn, in de kast.

DE KONINGIN

Guy is tevreden met de overgehevelde raten. Midden in de nacht komen we terug en zullen de kast gesloten naar mijn huis vervoeren. Als het goed is, zitten de bijen er dan allemaal in omdat ze hun koningin opzoeken.

"Maar eh, Guy, waar is die koningin dan?"

"Die zit al in de kast", meent Guy stellig.

Ik heb volgens mij geen koningin gezien, maar Guy weet anders.

Al pratende, rollen we de stellage dichter naar de wasraten. De wieljes trekken knisperend een spoor door honderden zwarte lijfjes. Dan zie ik vanuit mijn ooghoeken voor één van de wieljes in de honing-wasdrab een enorm grote honingbij traag met haar pootjes in het luchtledige spartelen.

Roos Boum is imker in Frankrijk en de auteur van 'De mythe van Mellifera', een roman over honingbijen.